

באר

ה"אור החיים הקדוש"

סדר לימוד ב"אור החיים" הקדוש

אלימלך בידמן

שליט"א

בתקנת מורינו הגה"צ רבי

פרשת בא פ"ד

באר ה"אור הזחיים הקדוש"

סדר למו"ב "אור הזחיים" הקדוש כתקנת מורינו הגה"צ רבי אלימלך בודרמן שליט"א

פרשת בא פ"ד

דכתיב ויצא מעם פרעה בחרי אף. והנה הגם שלא אמר משה אלא וירדו כל עבדיך נתכוון לומר גם עליו כי הוא בעצמו יקום לילה אלא שדבר דרך כבוד:

וספתחו לי לאמר. טעם שלא אמר בפירושו ויאמרו לי, נתכוון לומר כי אמצעות ההשתחוויה עצמה יגיד כי כוונתם לאמר צא אתה כיון שהוא אדון עליהם אם כן האדון יעשה חפצו ואין עליו שלטון. עוד ירצה כי להיות כי מנהג המלכים כשיבא אדם לדבר אליהם דבר ישתחוו לפניו ומזה ידע המלך כי הם חפצים לדבר עמו, כי אין מהמוסר לדבר לפני מלך גדול בלא שאלת רשיון גם אין דרך כבוד לשאול רשות לזה ישתחוה ובוזה ידע המלך כי חפץ דבר ויאמר אליו דבר, והוא שאמר והשתחוו לי לאמר פירוש שההשתחוויה היא להגיד שרוצים לאמר והאמירה צא אתה וגו'. והגם שלא הזכיר הכתוב פרט זה באותה הלילה, קצר ואמר גדולה מהאמור כאן שפרעה עצמו קם לילה וגו':

ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדרתיכם חקת עולם: {י"ב: י"ד}

ושמרתם את המצות וגו'. פי' כשם שאני שמרתי היום ולא אחרתי יום אחד ובעצם היום הזה הוצאתי אתכם לטעם זה אתם גם כן לא תאחרו המצה עד שתחמיץ. ואמר עוד ושמרתם את היום הזה יצו כן האל גם כן שיהיה האדם משמר גם היום לבל יטעה בחשבון ולא יקדים ולא יאחר מעשות את היום הזה ולא יום אחר במקומו. וכל פי' זה אומ' כי בעצם יאיר ימין ושמאל, יאיר לתת טעם למה שלפניו לשמירת המצות, ויאיר למה שלאחריו לשמירת היום על זה הדרך כי בעצם וגו' פירוש לטעם שבעצם היום וגו' ושמרתם אתם גם כן את היום הזה:

ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אליהם משכו וקחו לכם צאן למשפחתיכם ושחטו הפסח: {י"ב: כ"א}

ויקרא משה לכל זקני ישראל. והגם כי ה' אמר אליו דברו אל כל עדת ישראל, יהיה פירושו כמאמר (ויקרא ד' י"ג) ואם כל עדת ישראל ישגו שיאמר על הזקנים כמו שמפורש במקומו (נמורה כפניס), ויאמר אליהם יכוין לשאר העם כמשפט כל מצות ה' לישראל שהיו מפי משה (פנינין נד):

או אפשר שלא אמר אלא לזקנים והם ידברו לכל עדת ישראל, וחלוקה מצוה זו משאר מצות התורה כי עדיין לא נכנסו ישראל בברית ולא הוחנכו להכנס לשמור ולעשות ולזה היה מדבר לזקנים והזקנים כל א' ידבר בנחת ובדרך המתקבל לבני משפחתו כדי שיהיו נוחים לעשות:

ויאמר משה כה אמר ה' פקצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים: {יא: ד}

כחנות הלילה. כבר דברו רבותינו ז"ל (נכוח ד') בטעם אומרו כחנות בכ"ף. ואולי שיכוין עוד על דרך אומרים ז"ל (נלשנים נכס פמ"ג) בפסוק (נלשנים י"ד ט"ו) ויחלק עליהם לילה כי ליל ט"ו בניסן היה. עוד אמרו ז"ל (נלשנים נכס פמ"צ) כי הריגת ד' מלכים שהרג אברהם אבדה כמה אמונות, גם היתה מלחמה גדולה ועצומה ורשומה במלכי עולם כי היו מלכים תקיפים ושלטו על ה' מלכים גדולים ותקיפים ואדם אחד הוא ועבדי ביתו נצחום, לזה ציין לו הזמן ואמר לו **כחנות הלילה.** הידוע בעולם שיצאתי לישע אברהם אביהם כמו כן אני יוצא וגו':

אני יוצא וגו'. פירוש הגם שיש לי כמה משרתים אף על פי כן אני בעצמי אצא בתוך מצרים, והטעם לב' סיבות, א' לחיבת הבנים שתהיה יציאתם על ידו בכבודו ובעצמו, ב' כי אין מלאך מבחין ההבחנה הגדולה מי הוא שנוצר מטפה ראשונה של אדם שיקרא גם כן בכור הגם שהוא ב' וגו' לבטן זולת הוא היוצר הוא הבורא ברוך הוא מכיר הטיפות שצר מי ומי הבכור:

ולכל בני ישראל לא יחרץ קלב לשנו למאיש ועד בהמה למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל: {יא: ד}

ולכל בני ישראל וגו'. צריך לדעת הכוונה בזה, ואם לומר שלא ימות אדם מהם, היה לו לומר בפירושו ולא ימות מבני ישראל וגו'. ואולי שנתכוין בסדר הדיבור על דרך אומרים ז"ל (נכס קמ"ס) כלבים צועקים מלאך המות בעיר, לזה אמר **ולכל בני ישראל וגו'** כדי שתדע שלא ימות מהם אדם שלא יחרץ קלב לשונו שם הא למדת שלא נראה ביניהם מחבל, והוא אומרו למען תדעון אשר יפלה:

עוד נתכוון לרמוז לו כי דוקא במקום שיהיו כל בני ישראל פירוש כולם יחד יהיו ישראל לא יחרץ קלב וגו' זה לך האות כי אין זר אתם אבל אם לא יהיו כולם בני ישראל ויהיה ביניהם איש מצרי יחרץ קלב לשונו הא למדת כי יראה שם משחית, והכוונה בזה לומר לו כי לא תועיל ערמה לבכורות להמלט שהגם שיתחבאו הבכורות המצרים בין ישראל לא ימלטו באמצעות זה, וכן אמרו רז"ל (קמ"ט נכס פ"ח):

ויירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוו לי לאמר צא אתה וכל העם אשר ברגליך ואחרי כן אצא ויצא מעם פרעה בחרי אף: {יא: ה}

ויורדו כל עבדיך וגו'. כאן הבטיח כי עבדיו אלו יחיו ולא ימות מהם אחד במכת בכורות. ואולי שהיו כולם פשוטים ואין בכור ביניהם וידע בידיעת נביא. או הגם שהיו ביניהם בכורות אף על פי כן הוציאם מכלל המכה, והטעם לא לצד צדקותם אלא לצד שביזהו פרעה הרשע בפניהם ודבר אליו כדבר הנבל אל תוסף ראות וגו' כי ביום וגו' לזה צריך גם הוא להתבזות בפניהם כדי המבייש חבירו בפני רבים שצריך לפייסו בפניהם, ותמצא שהקפיד משה על הדבר

